

Šī grāmata¹ domāta nedaudziem. Varbūt pat neviens no tiem vēl nav dzimis. Viņi varētu būt tie, kas saprot manu Zaratustru²; kā gan es **driksētu** sevi pieskaitīt tiem, kuri jau šodien atrod dzirdīgas ausis? – Man pieder tikai parītdiena. Daži pa istam dzimst tikai pēc nāves.

Nosacījumus, lai mani saprastu un lai būtu **nepieciešams** mani saprast, – tos es zinu skaidri. Ir jābūt nežēlīgi godīgam garīgās lietās, lai izturētu manu nopietnību un manu kaislību. Ir jāpierod dzīvot kalnos – no augšas vērot nožēlojamās laicīgās plāpas par politiku un tautu patmīlību. Ir jātop vienalīdzīgam, nekad nedriks jautāt, vai patiesība ir derīga, vai tā kādam nekļūst liktenīga... Vajadzīga patika uzdot jautājumus, kādiem šodien nevienam nav drosmes; drosmē **aizliegtajam**, iepriekšnolemtība labirintam. Septiņkārsas vientulības pieredze. Jaunas ausis jaunai mūzikai. Jauna acis, lai saskatītu vistālāko. Jauna sirdsapziņa līdz šim noklusētām patiesībām. **Un** griba saglabāt augsto stilu: koncentrēt tā spēku, aizrautību... Godbijība pret sevi, sevis mīlestība, absolūta brīvība pret sevi...

Lai notiek! Vienīgi tie ir mani lasītāji, mani īstie, mani nolemtie lasītāji; kas tad paliek **pāri**? – Pāri paliek tikai cilvēce. Jābūt pārākam par cilvēci ar dvēseles spēku un **cildenumu** – ar nicinājumu.

Antikrists. Krietietības kritikas mēģinājums

Paskatīsimies uz sevi. Mēs esam hiperboreji, – mēs labi zinām, cik nomaļus dzīvojam. «Ne virs zemes, nedz ūdens tu neatradīsi ceļu pie hiperborejiem,» jau Pindars³ par mums to zinājis. Viņpus ziemeļiem, ledus un nāves – **mūsu** dzīve, **mūsu** laime...

Mēs esam atklājuši laimi, mēs zinām ceļu, mēs atradām izeju no gadu tūkstošiem labirinta. Kurš **cits** lai to atrastu? Vai tik ne mūsdienu cilvēks? – «Es nekā vairs nezinu, es esmu Viss, kam nekas vairs nav jāzina,» nopūšas mūsdienu cilvēks... Ar šo mūsdienīgumu mēs slimojām – ar trulo mieru, ar glēvo kompromisu, ar visu šolaiku «jā» un «nē» tikumisko netīrību. Sirds pacietība un plašums, kas visu «piedod», jo tā visu «ietver», mums ir kā siroko^{*}. Labāk dzīvot ledū nekā starp mūsdienu tikumiem un citiem dienvīdu vējiem! Mēs bijām gana drosmīgi, mēs nesaudzējām ne sevi, nedz citus; taču mēs ilgi nezinājām, **kur likt** savu drosmi. Mēs kļuvām drūmi, mūs dēvēja par fatālistiem. **Mūsu** liktenis – tā bija spēka pārpilnība, spriedze un sastrēgums. Mēs alkām zibens un darbu, mūs atbaidīja vārguļu laime, «padevība»... Mūsu balsī bija pērkons, mūsu debesis apmācās – **jo mums nebija ceļa**. Mūsu laimes formula: jā, nē, taisna linija, **mērķis**...

* Karsts, augiem un dzīvniekiem kaitīgs vējš (no itāliešu val.).

Kas ir labs? – Viss, kas cilvēkā vairo varas apziņu, varas gribu un pašu varu.

Kas ir slikts? – Viss, ko rada vārgums.

Kas ir laime? – Sajūta, ka **aug** vara, ka tiek uzveikta pretestība.

Nevis apmierinātību, bet vairāk varas; **nevis** vispārēju mieru, bet karu; **nevis** tikumību, bet krietnumu (tikumību renesanses stilā, *virtū*^{*}, no morāles brīvu tikumību).

Vārgajiem un izvirtušajiem jāiet bojā – tas ir **mūsu** cilvēkmīlestības pirmais likums. Un ir jāpalīdz viņiem izmirt.

Kas ir kaitīgāks par jebkuru netikumu? – Praktiskā līdzietība pret visiem izvirtušajiem un vārgajiem – kristietība...

Manis izvīrītā problēma ir nevis – kam jānomaina cilvēce dzīvo būtņu evolūcijas gaitā (vai cilvēks ir gals?), bet gan – kāds cilvēka tips **jāaudzina**, **jāgrīb** kā augstvērtīgākais, dzīves cienīgākais, perspektīvākais.

* Virišķība, krietnums, tikums (latīņu val.).

Šis augstvērtīgais cilvēka tips jau diezgan bieži bijis sastopams, bet tikai kā laimīga nejaušība, nekad ne gribēts. Gluži pretēji: no viņa visbiežāk ir baidījušies, līdz šim viņš bijis gandrīz vai šausmu iemiesojums; un aiz bailēm gribēts, audzināts un **sasniegts** pretējais tips: mājdzīvnieks, bara dzīvnieks, slimais dzīvnieks – cilvēks kristietis.

4

Cilvēces attīstība **nevirzās** uz labāko vai stiprāko, vai augstāko tādā izpratnē, kā šodien pieņemts domāt. «Progress» ir tikai mūsdienu ideja, t. i., aplama ideja. Pēc renesanses eiropieša turpmākā attīstība nemaz obligāti **nav** izaugsme, kāpums, stiprinājums.

No otras puses, dažādās Zemeslodes vietās un kultūrās ik pa laikam dzimst **augstāks tips**: kāds, kas salīdzinājumā ar pārējo cilvēci ir pat savā ziņā pārcilvēks. Šādi laimīgi lielās veiksmes gadījumi allaž bijuši un varbūt vienmēr būs iespējami. Un pat veselas dzimtas, ciltis un tautas noteiktos apstākļos var gūt šādu **laimestu**.

6

Kristietību nevajag izgreznot un uzpost; tā ir pietiekusi **karu** uz dzīvību un nāvi **augstākajam** cilvēku tipam, tā ir nolādējusi šā tipa pamatinstinktus, izdestilējusi no tiem ļauno, **pašu** ļaunumu: stiprais cilvēks kā tipiski nosodāms, kā «nekrietnais» cilvēks.

Kristietība ir nostājusies visa vārgā, zemā un izvirtušā pusē; no **pretstata** dzīves spēka saglabāšanas instinktiem tā izveidojusi ideālu; tā samaitājusi prātu pat garīgi stiprākajiem raksturiem, mācīdama uzskatīt augstākās garīguma vērtības par grēcīgām, maldīgām, par **kārdinājumu**.

Visbēdīgākais piemērs ir Paskāla⁴ samaitātība, kurš ticēja, ka viņa prātu samaitājis iedzimtais grēks, kamēr īstenībā to bija paveikusi tikai kristietība!

6

Eskatīju sāpīgu, šausmīgu ainu: es atvēru priekškaru cilvēka **samaitātībai**. Manā mutē šis vārds pasargāts vismaz no vienām aizdomām: ka tas satur cilvēka morālu nosodījumu. Gribu vēlreiz uzsvērt, ka tas ir domāts **nemorāli** un turklāt pat tiktāl, ka visvairāk samaitātības es atrodu tieši tur, kur līdz šim visapzinīgāk runāts par «tikumu» un «dievišķību».